

ĮVYKIO POVEIKIO SKALĖ – REVIZUOTA (IES-R)

VADOVAS

Įvykio poveikio skalė (IES-R)

Įvykio poveikio skalė (IES-R) yra skirta potrauminio streso sutrikimui įvertinti. Įvykio poveikio skalė (IES-R) yra originalios (Horowitz et al., 1979) metodikos, susidedančios iš pasikartojančių traumuojančio įvykio išgyvenimų simptomų (invazijos) subskalės ir vengimo subskalės, modifikacija. Weiss ir Marmar (1997) šią metodiką papildė pridėdami trečią subskalę, kuria matuojamas padidintas dirglumas. IES-R skalės anglų kalba patikimumas, įvertinant koreliacijos koeficientą pakartotinai testuojant savaitės intervalu, vengimo subskalei $r = 0,51-0,89$; invazijos subskalei $r = 0,57-0,94$; padidinto dirglumo subskalei $r = 0,59-0,92$. Cronbach α atskiroms subskalėms: vengimo Cronbach $\alpha = 0,84-0,86$, invazijos Cronbach $\alpha = 0,87-0,92$, padidinto dirglumo Cronbach $\alpha = 0,79-0,90$ (Weiss & Marmar, 1997).

IES-R yra atviros prieigos instrumentas, kurio naudojimui ar vertimui į kitas kalbas autorių sutikimas nėra reikalingas.

IES-R metodikos lietuviškos versijos psichometriniai duomenys

IES-R skalė buvo adaptuojama 406-ių suaugusiųjų imtyje. Tyrimo dalyvių amžiaus vidurkis – 20,18 m. ($SD = 2,54$). Metodikos lietuvių kalba patikimumas matuojant Cronbach α aukštas, visos metodikos Cronbach $\alpha = 0,93$, subskalių Cronbach $\alpha = 0,82 - 0,88$. IES-R bendro įverčio vidurkis 1,1 ($SD = 0,76$), IES-R vengimo subskalės vidurkis 1,25 ($SD = 0,81$), IES-R invazijos skalės vidurkis 1,16 ($SD = 0,95$), IES-R padidinto dirglumo subskalės vidurkis 0,65 ($SD = 0,63$) (Kazlauskas et al., 2006). Faktorinės analizės rezultatai parodė, kad duomenys atitinka tris faktorius. Visos koreliacijos tarp atskirų metodikos teiginių ir bendro skalės įverčio statistiškai reikšmingos ($r = 0,40 - 0,78$, $p < 0,01$). Lietuviškos IES-R metodikos psichometriniai rodikliai yra panašūs į angliškos versijos (Weiss & Marmar, 1997). Metodikos patikimumas ir konstrukto validumas pakankamas ir metodika gali būti naudojama Lietuvos populiacijoje (Kazlauskas et al., 2006).

IES-R metodikos administravimas

IES-R gali naudoti psichikos sveikatos specialistai: gydytojai ir psichologai, rekomenduojama baigti specializuotus psichotraumatologinio įvertinimo mokymus. Naudojant IES-R metodiką būtina laikytis Tarptautinių ir Lietuvos testų naudojimo reglamentų (ITC, 2013; LPS, 2014) ir profesinės (medikų / psichologų) etikos reikalavimų. Klausiant žmogaus apie jam skaudžius patyrimus būtina laikytis nuostatos, kad negalime pakenkti asmeniui. Asmenims, kuriems taikomas šis testas, turi būti suteikta tinkama psichologinė pagalba, jeigu jos prireiktų, arba būtina informuoti, kur žmogus gali gauti profesionalios psichologinės pagalbos. **Remiantis IES-R metodika, negalima diagnozuoti Potrauminio streso sutrikimo diagnozės. Metodika gali būti naudojama tik įvertinant Potrauminio simptomatikos išreikštumą / riziką.** IES-R instrumentas gali būti naudingas potrauminio streso simptomatikos dinamikos įvertinimui.

Klausimynui užpildyti pakanka penkių – dešimties minučių. Rezultatų skaičiavimas užtrunka iki 5 min.

IES-R įverčių skaičiavimas

Metodiką sudaro trys subskalės ir bendras įvertis. Klausimai skaičiuojami nuo 0 (nėra simptomo) iki 4 balų (simptomas labai stipriai išreikštas). Subkalių įvertinimas yra skalę sudarančių teiginių įverčių vidurkis.

IES-R **invazijos** subskalę sudaro: 1, 2, 3, 6, 9, 14, 16, 20 teiginiai.

IES-R **vengimo** subskalę sudaro: 5, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 22 teiginiai.

IES-R **padidinto dirglumo** subskalę sudaro: 4, 10, 15, 18, 19, 21 teiginiai.

IES-R bendro įverčio įvertinimas yra visų metodiką sudarančių teiginių įverčių aritmetinis vidurkis. **Įvertis didesnis nei 1,5 nurodo PTSS riziką** (Creamer, 2003; Kazlauskas, 2017).

Jeigu kiltų kokių nors klausimų dėl IES-R metodikos lietuviškos versijos naudojimo, prašome kreiptis į Vilniaus universiteto Psichotraumatologijos centrą (M. K. Čiurlionio g. 29, 203 kab., LT-03100, Vilnius), el.paštas: psichotraumatologija@fsf.vu.lt.

Literatūra

Creamer, M., Bell, R., & Failla, S. (2003). Psychometric properties of the impact of event scale—revised. *Behaviour research and therapy*, 41(12), 1489-1496. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2003.07.010>

Horowitz M. Wilner N., Alvarez W. (1979). Impact of event scale: a measure of subjective stress. *Psychosomatic Medicine*, 41, 209-218. <https://doi.org/10.1097/00006842-197905000-00004>

International Test Commission (2001). International Guidelines for Test Use. *International Journal of Testing*, 1(2), 93-114.

Kazlauskas E., Gailienė D., Domanskaitė-Gota V., Trofimova J. (2006). Įvykio poveikio skalės - revizuotos (IES-R) lietuviškos versijos psichometrinės savybės. *Psichologija*, 33, 22-29.

Kazlauskas, E., & Zelviene, P. (2017). Association between posttraumatic stress and acceptance of social changes: Findings from a general population study and proposal of a new concept. *International Journal of Social Psychiatry*, 63(2), 126-131. <https://doi.org/10.1177/0020764016687788>

Kazlauskas, E., Jovarauskaite, L., Mazulyte, E., Skruibis, P., Dovydaityene, M., Eimontas, J., & Zelviene, P. (2017). 'It will get even better': preliminary findings from a trauma-focused psychotherapy effectiveness study reveal false positive patients' long-term outcome expectations after the treatment. *Nordic Journal of Psychiatry*, 71(4), 277-281. <https://doi.org/10.1080/08039488.2016.1276623>

Kvedaraitė, M., Zelviene, P., Elklit, A., & Kazlauskas, E. (2020). The role of traumatic experiences and posttraumatic stress on social anxiety in a youth sample in Lithuania. *Psychiatric Quarterly*, 91(1), 103-112. <https://doi.org/10.1007/s11126-019-09684-7>

Lietuvos psichologų sąjunga (2014). Testų naudojimo reglamentas. *Parengė LPS Psichologinio įvertinimo komitetas*.

Weiss D.S. (2004) The impact of event scale – revised. In: J.P. Wilson, T.M.Keane (Eds.) *Assessing psychological trauma and PTSD*. 2nd ed. New York: Guilford Press, p. 168-189. https://doi.org/10.1007/978-0-387-70990-1_10

Weiss D.S. Marmar C.R. (1997) The impact of event scale – revised. In: J.P. Wilson, T.M.Keane (Eds.) *Assessing psychological trauma and PTSD*. New York: Guilford Press, p. 399-411.

ĮVYKIO POVEIKIO SKALĖ – REVIZUOTA (IES-R)

Žemiau yra sąrašas sunkumų, kuriuos žmonės kartais patiria po sukrečiančių gyvenimo įvykių. Pažymėkite, kiek Jums buvo būdingi šie sunkumai, **siejant tai su (jrašykite įvykį)**

Kiek jus vargino ir kankino šie sunkumai **per pastarąsias septynias dienas**? Prašome atsakyti į **visus** klausimus.

		Visai ne	Šiek tiek	Vidutiniškai	Gana daug	Labai stipriai
1	Bet koks priminimas vėl sukeldavo su tuo susijusius jausmus.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Būdavo sunku išmiegoti neprabudus.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Daug kas priversdavo mane galvoti apie tai.	☐	☐	☐	☐	☐
4	Jaučiausi susierzinęs (-usi) ir piktas (-a)	☐	☐	☐	☐	☐
5	Stengiausi nenuliūsti, kai galvodavau apie tai arba man tai priminus.	☐	☐	☐	☐	☐
6	Net nenorėdamas (-a) galvojau apie tai.	☐	☐	☐	☐	☐
7	Jaučiausi, lyg to nebūtų įvykę ar tai nebuvo tikra.	☐	☐	☐	☐	☐
8	Šalinausi bet ko, kas tai primindavo.	☐	☐	☐	☐	☐
9	Man staiga iškildavo su tuo susiję vaizdai.	☐	☐	☐	☐	☐
10	Buvau dirglus (-i) ir greitai išsigąsdavau.	☐	☐	☐	☐	☐
11	Stengiausi apie tai negalvoti.	☐	☐	☐	☐	☐
12	Žinojau, kad tai mane vis dar labai jaudina, bet nevaldžiau savo jausmų.	☐	☐	☐	☐	☐
13	Mano jausmai, susiję su tuo, buvo tarsi atbukę.	☐	☐	☐	☐	☐
14	Pastebėdavau, kad elgiuosi ar jaučiuosi taip, lyg tai vyktų vėl.	☐	☐	☐	☐	☐
15	Būdavo sunku užmigti.	☐	☐	☐	☐	☐
16	Užplūsdavo stiprūs, su tuo susiję, jausmai.	☐	☐	☐	☐	☐
17	Stengiausi tai užmiršti.	☐	☐	☐	☐	☐
18	Būdavo sunku susikaupti.	☐	☐	☐	☐	☐
19	Prisiminiu tai, kildavo fiziologinės reakcijos: prakaituodavau, būdavo sunku kvėpuoti, pykindavo ar smarkiai plakė širdis.	☐	☐	☐	☐	☐
20	Sapnuodavau tai.	☐	☐	☐	☐	☐
21	Buvau budrus (-i) ir įsitempęs (-usi).	☐	☐	☐	☐	☐
22	Stengiausi apie tai nekalbėti.	☐	☐	☐	☐	☐